

Ponç Puigdevall, El País, Quadern, 29 de novembre del 2025

VILADELSAC: EL MÉS CAPTIVADOR SÓN ELS SEUS PUNTS FOSCOS

La primera i única novel·la de l'autor, reeditada per La Segona Perifèria, té la gràcia de no explicar res, només descriu i narra

[Prolífic autor de contes](#) obstinadament breus o molt breus, on no sempre la presumpta desimboltura vital i la letargia moral del minimalisme li permeten valorar que qualsevol acudit no té per força la necessària consistència de la paradoxa —a vegades s'assemblen a sil·logismes raonats fins a l'absurd—, [Damià Bardera](#) (Viladamat, 1982) va publicar el 2015 *Viladelsac*, la seva primera i única novel·la fins a dia d'avui.

Ara, amb encert, *La Segona Perifèria* la recupera perquè tots aquells que no vam llegir-la al seu moment puguem esmenar la badada de no haver-nos atrevit a gaudir de la quotidiana demència de l'estada del nen narrador i protagonista, durant un any escolar, al minúscul poble empordanès on viuen els seus avis materns, ple d'excentricitats i de la mera astúcia animal per la supervivència. De cop i volta, un nen de ciutat s'adapta amb èxit a l'eficàcia devastadora del mecanisme de la llei estranya que regeix el funcionament d'una comunitat rural.

Poques coses sabem de les circumstàncies que motiven la mare a treure'l de Barcelona: sabem que “havia estat casada amb un escriptor mediocre, borratxo, que pretenia vendre llibres a cabassats i que la va dinyar estirat al llit d'un hospital públic —amb una ampolla de Larios amagada sota el coixí— en espera d'un fetge nou”; cap al final de la novel·la ens assabentem que un metge de la Seguretat Social li ha firmat un paper on s'hi pot llegir la paraula “Apte”, i al llarg de la narració hem pogut constatar que es preocupa ben poc pel benestar o les possibles tribulacions del fill en el nou hàbitat, incapaç de suposar l'eventualitat que el nen, lliure de l'ensucrament de la infància hiperprotegida, caigués en la temptació d'ensalvatgir-se, com si fos una victòria neta de la vida

sobre les conspiracions del no-res o l'angoixa a pesar dels neguits que entreveu en la seva conducta la psicòloga que l'atén.

De *Viladelsac* ens agrada que Bardera construeixi murs d'humor per contenir qualsevol de vessall sentimentalista, tot i que potser en comptes de dir "humor" seríem més precisos si parléssim d'una mena de cara benigna de la crueltat: el 28 de desembre, per exemple, el nen es desperta amb l'anunci que ha vingut a visitar-lo la mare, però quan surt emocionat a l'era es troba només l'avi, rient i cridant "Innocentada!"; el mateix dia, més tard, a la plaça del poble, veu uns nens grans jugant amb la cama ortopèdica d'un noi de la colla, que intenta agafar-la fent saltironets mentre se la van passant.

No ens desagrada que a les notes escrites pel protagonista les anècdotes trivials i el pas del temps es facin una cosa indestruïble, i no ens destorba que tot plegat es mescli amb la fantasia particular del narrador i amb l'anhel de venjar-se del company de classe que li va llançar un roc al cap, i que una vegada l'empenyi al fons d'un pou, una altra el ruixi amb alcohol i li venti foc, i que l'acabi matant diverses vegades.

El que més ens captiva de *Viladelsac* són els punts foscos que el narrador escampa arreu sense buscar-hi cap explicació: qui deu haver ensenyat a dir "t'estimo" al lloro engabiat de la casa de la vella dels gats?, què hi ha rere la Prudència Moll, que sempre camina fent esses, fumant i parlant sola?, qui és l'home de blanc que a l'enterrament de l'Amadeu Menjagossos s'asseu a primera fila i surt de missa escortat per dos homes vestits de negre? I el més important: al final, el nen se'n va amb la mare o es queda amb els avis? La gràcia de *Viladelsac* radica que Bardera no explica res, només descriu i narra.